

*Грібов М. Л.,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник,
професор кафедри оперативно-пошукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ДОКАЗУВАННЯ ЯК НАУКОВА КАТЕГОРІЯ

Обґрунтовано доцільність та визначено особливості застосування поняття «Забезпечення оперативними підрозділами кримінального процесуального доказування» як наукової категорії, що має утворити підґрунтя наукових розвідок відповідного напрямку з урахуванням тенденцій до зміцнення зв'язку оперативно-розшукової діяльності та кримінального процесу.

Ключові слова: досудове розслідування, кримінальний процес, оперативні підрозділи, оперативно-розшукова діяльність, організація діяльності.

Обоснована целесообразность и определены особенности применения понятия «Обеспечение оперативными подразделениями уголовного процессуального доказывания» как научной категории, которая должна составить основу научных исследований соответствующего направления с учетом тенденций к укреплению связи оперативно-розыскной деятельности и уголовного процесса.

Ключевые слова: досудебное расследование, уголовный процесс, оперативные подразделения, оперативно-розыскная деятельность, организация деятельности.

З прийняттям чинного Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України було започатковано тенденцію на зближення та взаємне проникнення оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД) та кримінального процесу, що відповідає світовій практиці функціонування органів кримінальної юстиції, а також вимогам логіки. Ця тенденція набула розвитку, коли законодавець одночасно відніс підрозділи детективів Національного антикорупційного бюро України і до кола органів досудового розслідування, і до числа оперативних підрозділів [1].

Проте, як свідчить аналіз практичної реалізації положень КПК України, позитивні зрушення супроводжуються численними проблемами. Адже як сам кодекс, так і зміни до нього, запроваджувались без належного наукового обґрунтування, і більше того – з ігноруванням застережень провідних фахівців у галузі ОРД та кримінального процесу [2; 3].

Водночас і сама тенденція до взаємного проникнення ОРД та кримінального процесу неоднозначно сприймається як науковою спільнотою, так і практичними працівниками. Вивчення змісту останніх наукових праць щодо діяль-

ності оперативних підрозділів органів внутрішніх справ та Служби безпеки України, свідчить, що їх автори часто послуговуються усталеними у вітчизняній теорії ОРД категоріями, що інколи призводить до відсутності практичного значення результатів наукових розвідок та помилкових теоретичних висновків. З веденням у дію КПК та внесенням відповідних змін до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» фактично відбулася зміна «системи координат» у міжгалузевому просторі ОРД та кримінального процесу. Тому аби наука реально слугувала практичним потребам, вона повинна спиратися на категорії, які відповідають сучасним правовим реаліям. Це, зокрема стосується категорії «організація», застосування якої в теорії ОРД та кримінального процесу має суттєві відмінності.

Мета статті – обґрунтувати доцільність та визначити особливості застосування поняття «Забезпечення оперативними підрозділами кримінального процесуального доказування» як наукової категорії, що має утворити підґрунтя наукових розвідок відповідного напрямку з урахуванням тенденцій до зміцнення зв'язку ОРД та кримінального процесу.

ОРД є самостійним державно-правовим інститутом, має власну мету, завдання, специфічні засоби їх виконання. Вона врегульована окремим Законом України та здійснюється лише визначеними суб'єктами. Водночас ОРД завжди здійснювалася в інтересах кримінального провадження та слугувала засобом забезпечення виконання завдань кримінального провадження. На цьому неодноразово акцентували увагу науковці та практики. Саме це є органічним висновком комплексного аналізу законодавчо проголошених завдань ОРД та кримінального провадження.

Одним з головних засобів виконання завдань кримінального провадження є процес доказування. Оперативні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють

контроль за додержанням податкового законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної прикордонної служби України, органів Державної митної служби України не були суб'єктами доказування в минулому, та не є такими за сучасним законодавством. Проте їх діяльність відіграє важливу, а інколи і ключову роль цьому процесі. Особливої актуальності питання забезпечення оперативними підрозділами процесу доказування набули після введення у дію у 2012 р. чинного КПК України, коли слідчі власними силами стали фізично не спроможні одночасно збирати докази у кримінальних провадженнях, що сотнями надходять кожному з них для проведення досудового розслідування. При цьому через недосконалість правового регулювання відносин між слідчим, прокурором та оперативними підрозділами виникають численні проблеми, що значно знижують якість забезпечення останніми процесу доказування. Вирішення багатьох з цих проблем не можливе без розуміння концептуальних засад забезпечення оперативними підрозділами доказування у кримінальному процесі.

Формування означених засад вимагає розуміння змісту поняття «оперативні підрозділи». Відповідний термін представниками наук ОРД та кримінального процесу у минулому вживався досить часто, але визначення відповідного поняття сформульовано не було, оскільки не існувало такої потреби. Адаже даний термін, здебільшого, вживали як синонім поняття «суб'єкти ОРД», яке хоча і по-різному формулювалося науковцями, але відповідно до пропонуваного визначень мало досить конкретний зміст. Із запровадженням чинного КПК України питання визначення поняття оперативних підрозділів набуло актуальності, оскільки саме так законодавець назвав ст. 41 зазначеного документа.

Норми цієї статті спричинили суттєві труднощі у діяльності суб'єктів ОРД, призвели до зниження ефективності їх

роботи та викликали справедливу критику науковців. Законодавчого визначення оперативних підрозділів досі не існує, а відповідних проектів до Верховної Ради України подано не було.

Ми пропонуємо подати поняття оперативних підрозділів у ч. 1 ст. 41 КПК України, зазначивши наступне: «Оперативні підрозділи – це суб'єкти, які відповідно до законодавства України уповноважені на проведення ОРД та функціонують у складі правоохоронних органів, визначених у ст. 38 КПК України».

Якщо поняття оперативних підрозділів сьогодні мало досліджене наукою, то питанням їх діяльності приділялась певна увага, оскільки важливою методологічною складовою наукового пошуку ефективних шляхів формування в Україні громадянського суспільства, розбудови соціальної, правової держави науковці вважають є дослідження правотворчої, правоохоронної та правореалізаційної діяльності різних суб'єктів [4, с. 271], серед яких особливої уваги заслуговують органи, на які покладено функції боротьби зі злочинністю, захисту громадян та держави від протиправних посягань.

Поняття діяльності оперативних підрозділів та ОРД та не є тотожними. Після введення в дію чинного КПК України, можна однозначно стверджувати, що діяльність оперативних підрозділів повним обсягом не укладається в поняття ОРД. Адже стаття 41 КПК України передбачає, що оперативні підрозділи здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора. Під час виконання доручень слідчого, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого. Співробітники оперативних підрозділів (крім підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України) не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопо-

таннями до слідчого судді чи прокурора. Доручення слідчого, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом.

Отже, сьогодні, відповідно до потреб практики, при проведенні наукових досліджень не можна послуговуватися лише усталеною категорією «оперативно-розшукова діяльність», а потрібно вивчати більш широку категорію – «діяльність оперативних підрозділів», а відповідно, і похідні від неї, одним з яких є «забезпечення оперативними підрозділами кримінального процесуального доказування».

Визначення даного поняття неможливе без розуміння сутності понять доказів і доказування. У теорії кримінального процесу, протягом її існування, цим питанням приділялося чимало уваги. Не бракує дискусій навколо даної проблеми і в теперішній час. Вважаємо не продуктивним вдаватися до детального розгляду підходів застосовуваних науковцями до її вирішення в межах цієї статті. Зазначимо лише, що комплексний аналіз останніх теоретичних досліджень, де вивчаються питання розуміння понять доказів і доказування у кримінальному процесі [5] дає підстави погодитися з баченням М. А. Погорецького, який доказом у кримінальному провадженні вважає єдність фактичних даних, отриманих і закріплених у відповідній процесуальній формі, а також їх процесуальних джерел, на підставі якої сторони кримінального провадження, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження і підлягають доказуванню, та яка визнана доказом уповноваженими суб'єктами доказування, слідчим суддею та судом. Доказування вчений визначає як нерозривний цілісний процес, що полягає в отриманні доказів (пошуку і виявленні (вилученні) фактичних даних та їх джерел; перевірці, оцінці фактич-

них даних і їх джерел, їх процесуальному оформленні (закріпленні) й наданні фактичним даним та їх джерелам значення доказу у кримінальному провадженні) та їх використанні для встановлення фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження, в обґрунтуванні доказами своєї правової позиції сторонами кримінального провадження.

Визначення доказів і доказування, запропоновані М. А. Погорецьким є теоретичною моделлю, що повинна стати основою для розроблення відповідних норм кримінального процесуального права. Водночас для питань практики забезпечування доказування суб'єктами ОРД не менш важливим є те, як означені поняття сьогодні тлумачаться законодавцем.

У ч. 1 ст. 84 КПК України доказами у кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у передбаченому даним Кодексом порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню. Процесуальними джерелами доказів є показання, речові докази, документи, висновки експертів. У ч. 2 ст. 91 КПК України зазначено, що доказування полягає у збиранні, перевірці та оцінці доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження.

Отже, законодавчі та наукові визначення змістовно не суперечать одне одному. Запропоновані М. А. Погорецьким теоретичні положення роз'яснюють та доповнюють результати правотворчої діяльності. Тому розкриваючи зміст забезпечення доказування, будемо виходити з наукового осмислення чинних правових норм.

Для визначення поняття забезпечування доказування оперативними підрозділами, окрім власне розуміння доказування необхідно враховувати змістовне навантаження терміну «забезпечення» та встановлені законом права та обов'язки оперативних підрозділів.

У тлумачному словнику української мови «забезпечення» трактується як створення надійних умов для здійснення чого-небудь; гарантування чогось; захист, охорона кого-, чого-небудь від небезпеки [6, с. 281]. Поняття «забезпечення» має досить широке трактування і включає до свого змісту багато відтінків діяльності, пов'язаної зі створенням належних умов функціонування соціальних систем, управлінських структур, технічних приладів та інших комплексів, технологій тощо [7, с. 7]. Отже, під забезпечуванням доказування будемо розуміти створення для нього належних умов, його гарантування та охорону.

З веденням у дію чинного КПК України оперативні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної прикордонної служби України, органів Державної митної служби України набули повноважень здійснювати слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії (НСРД) у кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора. При цьому під час виконання доручень слідчого, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого (ст. 41 КПК України).

У ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» зазначено, що у разі виявлення ознак злочину оперативний підрозділ, який здійснює ОРД, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України. У разі, якщо ознаки злочину виявлені під час проведення оперативно-розшукових заходів (ОРЗ), що тривають і припинен-

ня яких може негативно вплинути на результати кримінального провадження, підрозділ, який здійснює ОРД, повідомляє відповідний орган досудового розслідування та прокурора про виявлення ознак злочину, закінчує проведення ОРЗ, після чого направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування.

У ст. 99 «Документи» КПК України визначається, що матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп осіб, зібрані оперативними підрозділами з дотриманням вимог Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», за умови відповідності вимогам цієї статті, є документами та можуть використовуватися в кримінальному провадженні як докази.

Комплексний аналіз наведених вище норм дає підстави для висновку, що забезпечення доказування оперативними підрозділами може мати місце як під час досудового розслідування, так і до його початку. Так було і до прийняття чинного КПК України. Зокрема М. А. Погорецький, досліджуючи співвідношення категорій «оперативно-розшукове забезпечення кримінального судочинства» та «оперативно-розшукове супроводження кримінального судочинства», зазначав, що останнє здійснюється лише з моменту виникнення кримінального процесу, в той час, коли його оперативно-розшукове забезпечення може здійснюватися і до початку кримінального процесу у межах ОРД. Його початком є стадія оперативного пошуку, як одна із форм ОРД. Оперативно-розшукове забезпечення кримінального судочинства здійснюється як на усіх стадіях ОРД, так і на усіх стадіях кримінального процесу [8].

Із запровадження інституту НСРД, інститут оперативно-розшукового супроводження кримінального судочинства фактично було ліквідовано. Нині

оперативні підрозділи забезпечують доказування до початку досудового розслідування у межах ОРД, а під час кримінального провадження – у межах виконання доручень слідчого, прокурора на проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема негласних. При цьому використання отриманих ними фактичних даних як доказів у кримінальному процесі можливе лише після оцінки та перевірки суб'єктами доказування – слідчим, прокурором. Одною з головних умов надання означеним фактичним даним статусу доказів кримінальному процесі є встановлена законом форма їх джерел. Документи, що оформлюються оперативними підрозділами за результатами ОРЗ та слідчих (розшукових) дій, зокрема негласних, і є такими джерелами, а їх форма має важливе значення для забезпечення ефективності процесу доказування. До прийняття чинного КПК України, вивчаючи діяльність підрозділів уповноважених на проведення ОРД, логічно та цілком достатньо було виокремлювати та визначати поняття матеріалів ОРД, документів ОРД, оперативно-розшукового документування. Проте з введенням законодавчих новацій у кримінальний процес, діяльність оперативних підрозділів набула значно ширшого змісту ніж ОРД. Адже, відповідно до ст. 41 КПК України, до цієї діяльності потрібно зараховувати виконання оперативними підрозділами доручень слідчого, прокурора на проведення НСРД. Саме тому вважаємо доцільним виокремлювати та досліджувати не лише поняття, що пов'язані безпосередньо з проведенням ОРД, а й більш широкі – документи діяльності оперативних підрозділів, документування оперативними підрозділами.

Відправне значення для визначення названих понять має розуміння поняття документу загалом, його тлумачення у юридичній науці у цілому та таких її галузях як ОРД та кримінальний процес.

У статті 99 КПК України документ визначено як спеціально створений з метою збереження інформації матері-

альний об'єкт, який містить зафіксовані за допомогою письмових знаків, звуку, зображення тощо відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження.

У теорії та практиці ОРД термін документ нерідко трактують неоднозначно, що створює певні труднощі, у тому числі й при використанні матеріалів ОРД у кримінальному процесі. Аналіз точок зору на загальнонаукове, криміналістичне й кримінально-процесуальне поняття документа, а також аналіз норм законодавства про ОРД та відомчих нормативно-правових актів, надав підстави М. А. Погорецькому для виокремлення характерних ознак документа: він є матеріальним об'єктом, що виготовлений (зафіксований) на паперових магнітних, оптичних носіях, перфострічках, перфокартах; він є засобом фіксації та засобом передачі інформації у часі і просторі за допомогою знаків письма та інших технічних засобів відтворення зображення та звуку, мистецьких засобів відтворення дійсності; має певні реквізити та форму; в ньому зафіксовані відомості (фактичні дані, інформація) що має певне значення для його споживача. Виходячи з цього, вчений вбачає підстави для визначення документа ОРД як паперового або іншого матеріального носія, що призначений для зберігання, перетворення, передачі, посвідчення відомостей, на якому у знаковій чи в будь-якій іншій спосіб та в певній формі зафіксована оперативно-розшукова інформація, отримана уповноваженими суб'єктами у визначений законом та відомчими нормативними актами спосіб, яка може мати значення для прийняття відповідних рішень в ОРД та інших встановлених законом сферах діяльності.

Природно, що поняття документування (незалежно від сфери людської діяльності) має бути похідним від поняття документа. Тож визначати поняття документування у діяльності оперативних підрозділів, потрібно з огляду на розуміння

поняття документа ОРД. Документування у теорії ОРД називають або оперативним або оперативно-розшуковим. З огляду на нерозривний зв'язок ОРД і кримінального процесу, а також названі вище законодавчі новації (ст. 41 КПК), вважаємо більш коректною назву оперативне документування (документування здійснюване оперативними підрозділами).

Визначення оперативного документування, що пропонувалися А. Ф. Возним, Ю. І. Весловим, В. Г. Самойловим, А. С. Шленовим, О. Ю. Шуміловим та іншими науковцями, містять певні розбіжності, але вчені одноставно визначають його основною метою використання у кримінальному процесі фактичних даних, у процесі ОРД. Критично аналізуючи положення напрацьовані попередниками, Ю. Ю. Орлов дійшов висновку, що оперативне документування – це здійснюваний відповідно до чинного законодавства суб'єктами ОРД процес збирання, закріплення, систематизації, перевірки і оцінки фактичних даних, необхідних для доказування по кримінальній справі, вирішення інших завдань кримінального судочинства та ОРД, а також створення умов для використання цих даних у розслідуванні [9, с. 123]. М. А. Погорецький визначає оперативне документування як здійснюваний уповноваженими посадовими особами встановлений відомчими нормативно-правовими актами комплекс взаємозалежних дій і рішень, спрямованих на достовірне відбиття (закріплення, фіксацію) в матеріалах ОРД порядку й результатів як окремих ОРЗ і рішень, так і всього ходу й результатів ОРД з метою вирішення завдань ОРД та сприяння вирішенню завдань кримінального процесу.

Категоріально більш точним видається визначення оперативного документування як комплексу дій (за М. А. Погорецьким), ніж як процесу (за Ю. Ю. Орловим), оскільки комплекс дій є скерованим, усвідомленим, цілеспрямованим процесом. Маємо також зауважити, що оперативне до-

кументування юридично ґрунтується не лише на законах (за Ю. Ю. Орловим) або відомчих нормативно-правових актах (за М. А. Погорецьким), а на сукупності відповідних норм законодавства та підзаконних актів. Співвідношення конкретних дій, що входять до змісту оперативного документування: достовірне відбиття (закріплення, фіксація) в матеріалах ОРД порядку й результатів окремих ОРЗ і рішень, та всього ходу й результатів ОРД (за М. А. Погорецьким) та збирання, закріплення, систематизації, перевірки і оцінки фактичних даних (за Ю. Ю. Орловим), з нашого погляду є непропорційним. Адже до закріплення фактичних даних Ю. Ю. Орлов долучає їх «збирання, систематизацію, перевірку та оцінювання». Фактичні дані є поняттям ширшим за порядок і результати окремих ОРЗ. Водночас до фактичних даних в оперативно-розшуковій справі не можна віднести рішення та порядок проведення окремих ОРЗ.

Питання щодо включення до змісту оперативного документування окремих дій, зокрема систематизації, перевірки та оцінювання фактичних даних є дискусійними, як і необхідність внесення до його визначення фіксації рішень та порядку проведення окремих ОРЗ. Проте аргументи, що наводять вчені на користь власних дефініцій є переконливими. Не вдаючись до їх детального аналізу, зазначимо, що пропонуємо альтернативний підхід до вирішення даного питання, що заснований на походженні терміна «документування» від поняття «документ». В цьому контексті документування є створенням документів.

З урахуванням викладеного, та широкого розуміння діяльності оперативних підрозділів, пропонуємо наступне визначення: документування, що здійснюється оперативними підрозділами – це, заснований на законах та підзаконних нормативно-правових актах, комплекс дій уповноважених суб'єктів із створення документів, змістом яких є фактичні

дані отримані під час проведення ОРЗ та НСРД.

У даному визначенні ми відмовилися від того, щоб вказувати мету та завдання документування, адже вони співпадають з метою та завданнями ОРД, а останні у свою чергу обумовлені метою і завданнями кримінального процесу, що доведено науковцями та закріплено у ст. 1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». ОРЗ та НСРД є тими елементами, що утворюють ОРД та кримінальний процес як державно-правові діяльні системи. Тому їх згадування цілком достатньо у визначенні документування, що здійснюють оперативні підрозділи. Посилання на ОРЗ та НСРД дозволяє також не розшифровувати зміст комплексу дій зі створення документів, до якого безумовно зараховуються всі їх елементи, що пов'язані із збиранням, попередньою оцінкою, систематизацією та фіксацією фактичних даних.

Отже, документування, що здійснюють оперативні підрозділи є одним із засобів забезпечення доказування у кримінальному провадженні та одночасно може виступати складовою частиною цього процесу (якщо в подальшому документи оперативних підрозділів використовуються у кримінальному провадженні як процесуальні джерела доказів). Проте забезпечення доказування оперативними підрозділами не може зводитися лише до документування, як засобу отримання доказів. Адже оперативні підрозділи, можуть створювати умови для отримання слідчим доказів у кримінальному провадженні. Відомості, здобуті оперативними підрозділами, дають змогу не лише своєчасно й обґрунтовано провести слідчі (розшукові) дії, але й ретельно підготуватися до них. Така інформація багато у чому забезпечує успішне проведення слідчих (розшукових) дій. Приміром, такі відомості дають можливість влучно визначити місце та час обшуку, підготувати слідчо-оперативну групу, технічні засоби, намітити послідовність дій на місці обшуку

і тактику розшукових дій, попередити можливий напад на учасників слідчої (розшукової) дії. Зокрема за допомогою розвідувального опитування, аналітичної розвідки, використання можливостей осіб, що конфіденційно співробітничують з оперативними підрозділами може бути отримана інформація необхідна для прийняття важливих рішень у кримінальному провадженні щодо проведення гласних і негласних слідчих (розшукових) дій. Безумовно, що за результатами означених заходів оформлюються відповідні документи, тобто відбувається документування. Але при цьому самі документи (як процесуальні джерела доказів) слідчим не використовуються. Він послуговується лише фактичними даними оперативного підрозділу для обрання тактики досудового розслідування, прийняття рішень про проведення подальших слідчих (розшукових) дій, зокрема негласних. Отже, забезпечення доказування оперативними підрозділами відбувається і через надання слідчому інформації, що сприяє йому в отриманні доказів. На стадії оперативного пошуку отримання такої інформації є результатом проведення ОРЗ. Під час досудового розслідування отримання відповідних фактичних даних відбувається межах

виконання оперативними підрозділами доручень слідчого, прокурора.

Крім того, п. 6 ч. 1 ст. 7. зобов'язує суб'єктів ОРД забезпечувати безпеку працівників суду і правоохоронних органів, осіб, які надають допомогу, сприяють ОРД, осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, членів їх сімей та близьких родичів цих осіб. Виконання цієї вимоги законодавця дозволяє забезпечувати виконання завдань кримінального провадження загалом та доказування зокрема.

Підбиваючи підсумки зазначимо, що забезпечення оперативними підрозділами кримінального процесуального доказування – це їх діяльність спрямована на створення надійних умов для отримання доказів у кримінальному провадженні шляхом: документування фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України; надання слідчому, прокурору відомостей необхідних для прийняття рішень щодо ефективної організації збирання доказів і тактики досудового розслідування; забезпечення безпеки працівників суду і правоохоронних органів, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів цих осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції: Закон України від 12 лютого 2015 р. № 198-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. – № 17. – Ст. 118.
2. *Погорецький М. А.* Впровадження інституту негласних (розшукових) слідчих дій у правозастосовну практику / М. А. Погорецький // *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. – 2012. – № 2 (28). – С. 56–63.
3. *Глушков В. О.* Взаємодія судових органів та оперативних підрозділів в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності / В. О. Глушков // *Вісник Вищої ради юстиції*. – 2011. – № 3. – С. 57–61.
4. *Колодій А.* Громадянське суспільство: доктрина та вітчизняна практика / А. Колодій // *Право України*. – 2013. – № 9. – С. 270–288.
5. *Погорецький М.* Теорія кримінального процесуального доказування: проблемні питання / М. Погорецький // *Право України*. – 2014. – № 12. – С. 12–25.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1140 с.
7. *Матвієнко В. В.* Криміналістичне забезпечення методики розслідування злочинів: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / В. В. Матвієнко. – К., 2000. – 20 с.
8. *Погорецький М. А.* Про співвідношення оперативно-розшукового забезпечення та оперативно-розшукового супроводження кримінального судочинства / М. А. Погорецький // *Актуальні проблеми*

кримінального права, процесу та криміналістики: матеріали II-ї міжн. наук. – практ. конф. у 2 т. – О., 2010. – Т. 2. – С. 267–270.

9. Орлов Ю. Ю. Застосування оперативної техніки в оперативно-розшуковій діяльності міліції (теорія і практика): моногр / Ю. Ю. Орлов. – К.: Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2007. – 559 с.

Gribov M. Providing the operational divisions of criminal procedural proof as a scientific category.

The necessity and peculiarities of the concept of «Operational units proving criminal procedure» as a scientific category, which is to form the basis of the direction of scientific development, taking into account trends to strengthen the communication of operational activities and criminal proceedings.

Determined that the investigative operations of state is an independent legal institution has its own goals, objectives, specific means of their implementation. It is regulated by special laws of Ukraine and carried out only certain subjects. However, operational-search activities are always carried out in the interests of criminal justice and served as a means of ensuring the implementation of tasks of criminal proceedings. This is the conclusion of a comprehensive analysis of the organic law enunciated objectives investigative and criminal proceedings.

One of the main tasks means criminal proceedings is proof procedure. Operational units law enforcement were not subjects of proof in the past, and not as per current legislation. However, their activity plays an important and sometimes crucial role in this process. Issues of particular relevance to operational units of the process of proving acquired after the enactment in 2012 of the current Code of Ukraine, when investigating its own forces were not physically able to simultaneously collect evidence in criminal proceedings, which received hundreds each of them for the pre-trial investigation. In this case, due to imperfect legal regulation of relations between the investigator, prosecutor and operative divisions there are numerous problems that greatly reduce the quality process providing the latest evidence. The solution to many of these problems is not possible without understanding the conceptual foundations providing operative divisions of proof in a criminal trial.

Determined that ensure operational divisions Criminal Procedure proof – it is their activities aimed at creating safe conditions for obtaining evidence in criminal proceedings by: documenting evidence of wrongful acts of individuals and groups, responsibility for which the Criminal Code of Ukraine; providing investigators, prosecutors information needed for decision-making on collecting evidence of effective organization and tactics of preliminary investigation; security court staff and law enforcement agencies, persons involved in criminal proceedings, their families and close relatives of these persons.

Keywords: *pre-trial investigation, criminal procedure, operational divisions, operational activities, organization of the activities.*

Стаття надійшла до редакції журналу 03.09.2015 р.